

PAPER DETAILS

TITLE: Türkiye'de Gazetecilik Eğitimi Üzerine: Akademisyenler Ne Diyor?

AUTHORS: Süleyman IRVAN

PAGES: 236-253

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2553348>

TÜRKİYE’DE GAZETECİLİK EĞİTİMİ ÜZERİNE: AKADEMİSYENLER NE DİYOR?*

Süleyman İRVAN**

İrvan, S. (2022). Türkiye’de gazetecilik eğitimi üzerine: Akademisyenler ne diyor?. *Etkileşim*, 10, 236-253. doi: 10.32739/etkilesim.2022.5.10.177

*Bu çalışma araştırma ve yayın etiğine uygun olarak gerçekleştirilmiştir.
This study complies with research and publication ethics.*

Türkiye’de gazetecilik eğitimi Batıdaki örneklerine nazaran oldukça geç başladı. İlk gazetecilik okulu, 1950 yılında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi’ne bağlı olarak Gazetecilik Enstitüsü adıyla kuruldu. O günden bugüne kadar iletişim fakülteleri altında gazetecilik eğitimi veren programlar açılmaya devam ediyor. 2022 yılında öğrenci alan programlar üzerinde yapılan incelemeye göre devlet üniversitelerine bağlı iletişim fakültelerinde öğrenci kabul eden gazetecilik programı sayısı 35’e ulaşmış durumda. Ayrıca 6 vakıf üniversitesine bağlı iletişim fakültesinde de gazetecilik programları mevcut.

Türkiye’de sürekli olarak hem gazetecilik eğitiminin gerekli olup olmadığı tartışılıyor hem mezunların iş bulamadığı ifade ediliyorsa da neredeyse hemen her yıl gazetecilik programlarına yenileri ekleniyor. 1998 yılından beri ders veren bir gazetecilik akademisyeni olarak hem gazetecilik eğitiminin kalitesi ve içeriği konusunda hem de bu eğitimin gerekli ve yeterli olup olmadığı konusunda birçok çalışma yaptım. Eğitimin kalitesinin artırılması çabalarına destek verdim. İletişim alanında akreditasyon veren İLEDK’a (İletişim Eğitimi Değerlendirme Akreditasyon Kurulu) başvuru yaparak, yöneticilik yaptığım gazetecilik programının akredite olmasını sağladım.

Bu çalışmada, Türkiye’de gazetecilik alanında dersler veren gazetecilik akademisyenlerinin gazetecilik eğitime yönelik değerlendirmelerine yer vereceğim. Öncelikle Türkiye’de gazetecilik eğitimi veren iletişim fakültelerinin gazetecilik bölümlerinde kadrolu görünen akademisyenlere beş sorudan oluşan bir e-posta gönderdim. Farklı üniversitelerden toplamda 22 akademisyen

* Bu çalışma, 16-18 Mayıs 2022 tarihlerinde gerçekleşen 9. Uluslararası İletişim Günleri/Dijital Çağda İletişim Çalışmaları Sempozyumu’nda sunulan bildirinin geliştirilmiş ve güncellenmiş halidir.

** Profesör Doktor, Üsküdar Üniversitesi, İletişim Fakültesi,
suleyman.irvan@uskudar.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6281-3355

dönüş yaptı. Bu sayının nitel bir araştırma için yeterli olduğunu varsayabiliriz. Gönderilen cevaplardan hareketle, gazetecilik akademisyenlerinin, gazetecilik eğitiminin güçlü yanları, zayıf yanları ve gazetecilik eğitiminin geleceği konusunda büyük ölçüde benzer değerlendirmeler yaptıkları görülmektedir.

Türkiye’de gazetecilik eğitiminin çok uzak bir geçmişi yok. 1950’de başlayan bu serüven hakkında bugüne kadar epey yazılıp çizildi, eleştiriler, öneriler yapıldı (Arık, 2007; Bayraktutan vd. 2018; Balcı ve Gülnar, 2012; Bezirgan Arar, 2022; Dağtaş, 2003; Dirik ve Çambay, 2019; Gürkan ve İrvan, 2000; Güz vd. 2017; Güzel ve Gönden, 2022; Korkmaz, 2012; Laçiner, 2014; Özer, 2006; Tanacı ve Balcı, 2021; Terkan ve Balcı, 2007; Tokgöz, 2003; Uzun, 2011; Yaşın, 2015; Yıldırım, 2012).

Bu çalışmada, önce Türkiye’de gazetecilik eğitiminin tarihçesi hakkında kronolojik bilgiler verilmekte, ardından da gazetecilik akademisyenlerinin gazetecilik eğitiminin güçlü ve zayıf yanları ile geleceğine ilişkin görüşleri aktarılmaktadır. Çalışmada nitel görüşme yöntemi tercih edilmiştir.

Türkiye’de Gazetecilik Eğitiminin Kronolojisi

Türkiye’de gazetecilik eğitimi 1950 yılında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi bünyesinde kurulan Gazetecilik Enstitüsü’nde başladı. Enstitü 1980 yılında Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksek Okulu adını aldı. 1982 yılında Basın Yayın Yüksek Okulu adını aldı ve İstanbul Üniversitesi’ne bağlandı. 1992 yılında da İletişim Fakültesi adını alarak fakülteleşti.

Ankara Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu, 1965 yılında kurulan ve alanında dört yıllık eğitim veren ilk yüksek okuldur. UNESCO desteği ile kuruldu. 1992 yılında İletişim Fakültesi adıyla fakülteleşti.

Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi’nin temeli 1966 yılında kurulan İstanbul Özel Gazetecilik Yüksek Okulu’na dayanmaktadır. Okul 1971’de devletleştirilerek İstanbul Gazetecilik Yüksek Okulu adını aldı. 1982 yılında Basın Yayın Yüksek Okulu adını aldı ve Marmara Üniversitesi’ne bağlandı. 1992 yılında İletişim Fakültesi adıyla fakülte yapısına dönüştürüldü.

Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi, 1967 yılında Başkent Gazetecilik Yüksek Okulu adıyla kuruldu. 1971 yılında devletleştirilerek Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksek Okulu adını aldı. 1981 yılında da Basın Yayın Yüksek Okulu adıyla Gazi Üniversitesi’ne bağlandı. Ben bu okulun ilk öğrencilerinden biriyim. 1992 yılında İletişim Fakültesi adını aldı. Fakülte 2018 yılında Gazi Üniversitesi bünyesinden çıkarılarak yeni kurulan Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi’ne bağlandı.

Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi, 1968 yılında İzmir Karataş Özel Gazetecilik Yüksek Okulu adıyla kuruldu. 1971 yılında devletleştirilerek Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksek Okulu adıyla Ege Üniversitesi’ne bağlandı. 1979 yılında Basın Yayın Yüksek Okulu adını aldı ve Ege Üniversitesi’ne bağlandı. 1992 yılın-

da İletişim Fakültesi adını aldı.

Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi, 1977 yılında Sinema ve Televizyon Yüksek Okulu adıyla öğrenci kabul etmeye başladı. 1980 yılında adı İletişim Bilimleri Fakültesi adını aldı. Basın Yayın Bölümü ise ilk öğrencilerini 1982-1983 yılında Basın ve Yayımcılık adıyla aldı. Bölümün adı 2001-2002 eğitim yılın Basın Yayın oldu. 2022 yılında adı tekrar değiştirildi ve Gazetecilik haline getirildi.

1980'li yıllarda altı yüksek okulda gazetecilik eğitimi verilirken, 1992 yılında Basın Yayın Yüksek Okullarının İletişim Fakültesi haline getirilmesi tartışmaları yaşandı. Bu süreçte fakültelerin Gazetecilik, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, Radyo, Televizyon ve Sinema olmak üzere üç temel bölümde eğitim vermesi kararlaştırıldı. 1992 yılından itibaren de birçok devlet üniversitesinde kurulan iletişim fakültelerinde gazetecilik eğitimi verilmeye başlandı:

- 1993 yılında Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi kuruldu. Gazetecilik Bölümü 1994-1995 eğitim öğretim yılında öğrenci almaya başladı.
- 1997 yılında Atatürk Üniversitesi İletişim Fakültesi kuruldu. Gazetecilik Bölümü ilk öğrencilerini 1997-1998 eğitim öğretim yılında aldı.
- 1997 yılında Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi kuruldu. Gazetecilik Bölümü ilk öğrencilerini 2013-2014 eğitim öğretim yılında aldı.
- 1998 yılında Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi kuruldu. Gazetecilik Bölümü ilk öğrencilerini 1998-1999 eğitim öğretim yılında aldı.
- 1998 yılında Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi öğrenci almaya başladı. Gazetecilik Bölümü ilk öğrencilerini 2008-2009 eğitim öğretim yılında aldı.
- 2001 yılında Mersin Üniversitesi İletişim Fakültesi kuruldu. Gazetecilik Bölümü ilk öğrencilerini 2004-2005 eğitim öğretim yılında aldı.
- 2001: Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi kuruldu. Gazetecilik Bölümü ilk öğrencilerini 2004-2005 eğitim öğretim yılında almaya başladı.
- 2003: Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Fakültesi kuruldu. Fakülte 2018'de Trabzon Üniversitesi'ne bağlandı. Gazetecilik Bölümü ilk öğrencilerini 2011-2012 eğitim öğretim yılında aldı.
- 2006: Çukurova Üniversitesi İletişim Fakültesi kuruldu. Gazetecilik Bölümü ilk öğrencilerini 2017-2018 eğitim öğretim yılında almaya başladı.
- 2007: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İletişim Fakültesi kuruldu. Gazetecilik Bölümü 2010-2011 eğitim öğretim yılında almaya başladı.
- 2008: Giresun Üniversitesi Tirebolu İletişim Fakültesi kuruldu. Gazetecilik Bölümü ilk öğrencilerini 2015-2016 eğitim öğretim yılında aldı.
- 2008: Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi kuruldu. Gazetecilik

Bölümü ilk öğrencilerini 2018-2019 eğitim öğretim yılında aldı.

- 2009: Yozgat Bozok Üniversitesi İletişim Fakültesi kuruldu. Gazetecilik Bölümü ilk öğrencilerini 2019-2020 eğitim öğretim yılında aldı.
- 2010: Gaziantep Üniversitesi İletişim Fakültesi kuruldu. Gazetecilik Bölümü 2011-2012 eğitim öğretim yılında öğrenci almaya başladı.
- 2010: Dicle Üniversitesi İletişim Fakültesi kuruldu. Gazetecilik Bölümü ilk öğrencilerini 2021-2022 eğitim öğretim yılında aldı.
- 2010: İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi kuruldu. Gazetecilik Bölümü ilk öğrencilerini 2016-2017 eğitim öğretim yılında aldı.
- 2010: Kastamonu Üniversitesi İletişim Fakültesi kuruldu. Gazetecilik Bölümü ilk öğrencilerini 2012-2013 eğitim öğretim yılında aldı.
- 2010: Muş Alparslan Üniversitesi İletişim Fakültesi kuruldu. Gazetecilik Bölümü ilk öğrencilerini 2020-2021 eğitim öğretim yılında aldı.
- 2010: Ondokuz Mayıs Üniversitesi İletişim Fakültesi kuruldu. Gazetecilik Bölümü ilk öğrencilerini 2011-2012 eğitim öğretim yılında aldı.
- 2010: Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi İletişim Fakültesi kuruldu. Gazetecilik Bölümü ilk öğrencilerini 2022-2023 eğitim öğretim yılında almaya başladı.
- 2011: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi İletişim Fakültesi açıldı. Gazetecilik Bölümü ilk öğrencilerini 2018-2019 eğitim öğretim yılında almaya başladı.
- 2011: Çanakkale 18 Mart Üniversitesi İletişim Fakültesi kuruldu. Gazetecilik Bölümü ilk öğrencilerini 2017-2018 eğitim öğretim yılında aldı.
- 2011: Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi İletişim Fakültesi kuruldu. Gazetecilik Bölümü ilk öğrencilerini 2019-2020 eğitim öğretim yılında aldı.
- 2011: Süleyman Demirel Üniversitesi İletişim Fakültesi kuruldu. Gazetecilik Bölümü ilk öğrencilerini 2012-2013 eğitim öğretim yılında aldı.
- 2011: Uşak Üniversitesi İletişim Fakültesi kuruldu. Gazetecilik Bölümü ilk öğrencilerini 2014-2015 eğitim öğretim yılında aldı.
- 2012: Aksaray Üniversitesi İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü ilk öğrencilerini 2017-2018 eğitim öğretim yılında aldı.
- 2012: Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İletişim Fakültesi. Gazetecilik Bölümü ilk öğrencilerini 2015-2016 eğitim öğretim yılında aldı.
- 2012: Sakarya Üniversitesi İletişim Fakültesi kuruldu. Gazetecilik Bölümü ilk öğrencilerini 2015-2016 eğitim öğretim yılında aldı.

- 2016: Karabük Üniversitesi İletişim Fakültesi kuruldu. Gazetecilik Bölümü ilk öğrencilerini 2021-2022 eğitim öğretim yılında aldı.

Toplam 35 devlet üniversitesinde gazetecilik eğitimi verilmektedir. Ayrıca, altı vakıf üniversitesinde de gazetecilik eğitimi veren bölümler bulunmaktadır:

- 1996: Yeditepe Üniversitesi İletişim Fakültesi kuruldu. Gazetecilik Bölümü ilk öğrencilerini 1996-1997 eğitim öğretim yılında aldı.
- 2002: Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi kuruldu. Gazetecilik Bölümü ilk öğrencilerini 2010-2011 eğitim öğretim yılında aldı.
- 2007: İstanbul Arel Üniversitesi İletişim Fakültesi kuruldu. Gazetecilik Bölümü ilk öğrencilerini 2008-2009 eğitim öğretim yılında aldı.
- 2007: İstanbul Aydın Üniversitesi İletişim Fakültesi kuruldu. Gazetecilik Bölümü ilk öğrencilerini 2008-2009 eğitim öğretim yılında aldı.
- 2009: İstanbul Medipol Üniversitesi kuruldu. Gazetecilik Bölümü ilk öğrencilerini 2016-2017 eğitim öğretim yılında aldı.
- 2013: Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi kuruldu. Gazetecilik Bölümü ilk öğrencilerini 2013-2014 eğitim öğretim yılında Yeni Medya Bölümü olarak aldı, 1 yıl sonra bölümün adı Yeni Medya ve Gazetecilik olarak değiştirildi. 2020 yılında ise bölümün adı Gazetecilik olarak yeniden değiştirildi.

Gazetecilik Akademisyenleri Ne Diyor?

Bu çalışma kapsamında, Türkiye’de gazetecilik eğitimi veren iletişim fakülte-
lerinin gazetecilik bölümlerinde görev yapan akademisyenlere beş sorudan olu-
şan bir e-posta gönderdim. Farklı üniversitelerden toplamda 22 akademisyen
dönüş yaptı. Bu akademisyenlerden 16’sı çalışmada açık isimlerinin kullanılma-
sında bir sakınca olmadığını belirttiler. Altı akademisyen ise isimleri kullanılmadan
cevaplarının değerlendirilebileceğini belirtti.

Çalışmaya katılarak açık isimlerinin kullanılabileceğini belirten akademis-
yenler şunlardır: Prof. Dr. Ali Murat Vural / İstanbul Üniversitesi; Prof. Dr. Aslı
Yapar Gönenç / İstanbul Üniversitesi; Prof. Dr. Çiler Dursun / Ankara Üniver-
sitesi; Prof. Dr. Erkan Yüksel / Anadolu Üniversitesi; Prof. Dr. Mustafa Şeker /
Akdeniz Üniversitesi; Prof. Dr. Tülay Şeker / Akdeniz Üniversitesi; Prof. Dr. Sela-
mi Özsoy / Abant İzzet Baysal Üniversitesi; Doç. Dr. Bahar Muratoğlu Pehlivan
/ Üsküdar Üniversitesi; Doç. Dr. Gül Esra Atalay / Üsküdar Üniversitesi; Doç.
Dr. Filiz Yıldız / Çukurova Üniversitesi; Doç. Dr. Muzaffer Şahin / Ankara Hacı
Bayram Veli Üniversitesi; Doç. Dr. Nesrin Akıncı Çötök / Sakarya Üniversitesi;
Doç. Dr. Şadiye Deniz / Ege Üniversitesi; Doç. Dr. Yurgadül Bezirgan Arar / Ege
Üniversitesi; Dr. Öğr. Üyesi Sevda Ünal / Çukurova Üniversitesi; Dr. Öğr. Üyesi
Yıldırım Kesgin / Üsküdar Üniversitesi.

Çalışmada, isimlerinin açıklanmasını istemeyen kadın akademisyenlerin cevapları *K1, K2, K3* şeklinde; erkek akademisyenlerin cevapları ise *E1, E2, E3* şeklinde kullanılmıştır.

Akademisyenlere e-posta ile beş soru iletildi ancak bu çalışma kapsamında sadece aşağıdaki sorulara verilen cevapların irdelenmesi yeterli görüldü.

1. Türkiye’de gazetecilik eğitiminin güçlü yanları hakkında bir değerlendirme bulunabilir misiniz?
2. Türkiye’de gazetecilik eğitiminin zayıf yanları hakkında bir değerlendirme bulunabilir misiniz?
3. Gazetecilik eğitiminin geleceğini nasıl görüyorsunuz? Genel bir değerlendirme yapabilir misiniz?

Türkiye’de gazetecilik eğitiminin güçlü yanları

“Türkiye’de gazetecilik eğitiminin güçlü yanları nelerdir?” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde; Türkiye’de iletişim eğitiminin gazetecilik eğitimi ile başladığı için güçlü bir geleneğin olduğu, yıllar içinde yetişmiş bir akademisyen kadrosunun geliştiği, gazetecilik programlarında sağlam bir müfredat yapısının ortaya çıktığı, en nihayetinde de uygulamalı eğitim olanaklarının hemen her gazetecilik bölümünde bulunduğu şeklindeki cevaplar ön plana çıkmaktadır:

“Gerek akademik kadro ve verilen eğitimin niteliği anlamında, gerek kuramsal ve gerekse uygulamalı dersler bağlamında güçlü olduğu kanaatindeyim”. (Prof. Dr. Erkan Yüksel)

“Gazetecilik eğitimi iletişim alanındaki en eski eğitim alanlarından bir tanesi, bu nedenle akademik alanda yetişmiş, konunun uzmanı birçok yetkin akademisyen bulunmaktadır. Bu, alanın en güçlü yanlarından bir tanesidir. Ayrıca öğrencilere kuramsal eğitimin yanında uygulamalı eğitim verme olanağı bulunan fakülteler olması alanın bir diğer güçlü yanıdır”. (Prof. Dr. Aslı Yapar Gönenç)

“Genel olarak gazetecilik eğitimi, siyaset bilimi, sosyoloji, iletişim kuramları, psikoloji, iktisat, hukuk gibi farklı disiplinlerden derslerin yer aldığı müfredatlar ile, gazeteci adaylarını teorik ve analitik bakımdan oldukça donanımlı mezun edebilmektedir. Sadece araç kullanımı ve endüstri odaklı müfredatlar yerine, adayların dünyayı kavrayışlarını da güçlendiren bir formasyon eğitimi, gazetecilik eğitiminin en güçlü özelliğidir”. (Prof. Dr. Çiler Dursun)

“Toplumsal ve politik olana karşı aşırı hassasiyet, yakın takip, eleştirel duruş, ahlakilik de kendi içinde büyük erozyon yaşasa da ahlakiliği sürekli gündemde tutma çabası, kamunun çıkarlarını kutsama yaklaşımı ve tarihsel yapıya bağlılık, gazetecilik eğitiminin bu ülkedeki duyarlı aydını yetiştirme anlamında güçlü yanlarını oluşturmuştur”. (Prof. Dr. Ali Murat Vural)

“Gazetecilik eğitiminin güçlü yanının öncelikle güncel koşullara uyumlanma olduğunu düşünüyorum. Değişen gazetecilik pratiklerinin, müfredata ve ders içeriklerine

yansıtıldığını düşünüyorum. Özellikle genç akademisyenlerin, dijital iletişim teknolojilerini iyi kullanan bireyler olarak, yeni medyanın gazetecilik ile ilgili dinamiklerini, bu alana özgü kavramları ve yaklaşımları takip ettiğini ve güncel gelişmelerle uyumlu bilgi ve becerileri öğrencilere kazandırma çabası içerisinde olduklarını görüyorum. Ayrıca iletişim fakültelerinin uygulama birimleri öğrencileri sektöre kısmen de olsa hazırlayan, deneyim kazandıran bir işleve sahip". (Doç. Dr. Filiz Yıldız)

"Türkiye'de gazetecilik eğitiminin güçlü yanları eğer diğer ülkelerle mukayese edilerek değerlendirilecek olursa, bu alanda eğitim gören bir öğrencinin asla haber bulma sıkıntısı çekmeyeceğini söyleyerek söze başlamak gerekir. Birçok farklı alanda sürekli yeni gelişmelerin olduğu bir ülke olması dolayısıyla Türkiye açık bir haber laboratuvarı olarak görülebilir". (Doç. Dr. Gül Esra Atalay)

"Geçmişten gelen belirli bir geleneği var ve bu geleneğin devam ettirilmesi, gazetecilik eğitimini daha güçlü hale getiriyor". (Doç. Dr. Bahar Muratoğlu Pehlivan)

"Uzunca bir geçmişe sahip olunması. Başlangıçta sektörün ihtiyacı ve talebi doğrultusunda açılan ve hatta eğitimin belli bölümleri sektördeki aktif gazeteciler tarafından yürütülen bir yüksek okul geleneğinden gelmesi". (Prof. Dr. Mustafa Şeker)

"Teorik eğitim; bazı gazetecilik okullarındaki altyapı/donanım kabiliyeti; öğretim elemanı sayısı". (Doç. Dr. Muzaffer Şahin)

"Alanın eğitiminde bir gelenek var bu çok önemli. Aynı geleneği iletişim fakültelerinin diğer bölümlerinde göremiyorum, belki de diğer bölümler fazla piyasa odaklı olduğundandır. Gazetecilik bölümleri pratik ile akademiye buluşturmak kapsamında hep bir çaba içinde ve bu çaba takdire şayan. Bunun, alanı dinamik tuttuğunu düşünüyorum". (Doç. Dr. Nesrin Akıncı Çötök)

"Türkiye'de gazetecilik eğitimi diğer disiplinler kadar eskiye uzanmasa da bir geleneğinin olduğu söylenebilir. Gazetecilik eğitimi veren bölüm sayısının fazlalığı farklı disiplinlerden gelenlerle birlikte alanda bilgi üreten akademisyen sayısını da arttırmaktadır. Bu da üniversite sisteminin eğitim verme, bilgi üretme ve bulunduğu yöreye katkı sağlama işlevlerine olumlu katkı sağlamaktadır". (Prof. Dr. Selami Özsoy)

"Türkiye'de kurumsallaşmış ve güçlü temelleri olan gazetecilik eğitiminden söz edebiliriz. Üniversitelerdeki gazetecilik eğitimi sağlam teorik temellere dayanmakta, gazeteci adayları gazetecinin sahip olması gereken niteliklerle donatılmaya çalışılmaktadır. Bu kapsamda gazeteci adayları sahaya çıkarak kendi haberlerini oluşturmakta, çektikleri fotoğraflarla destekledikleri haberleri basılı bir şekilde sunmaktadırlar". (Dr. Öğr. Üyesi Sevdâ Ünal)

"Pek çok iletişim fakültesinde pratik ve teorinin bir arada olduğu eğitim müfredatlarının olması, yetkin hocaların bulunması, bölümü tercih eden öğrencilerin idealist düşüncelerle bilinçli olarak gelmiş olmalarıdır". (Doç. Dr. Şadiye Deniz)

"Türkiye'de gazetecilik eğitimi önemli oranda nitelikli öğretim elemanları tarafından ve yine önemli oranda sektörle desteklenerek verildiği için öğrencilere önemli avantajlar sağlamaktadır. Gazetecilik öğrencilerine ilk yıllarda teorik dersler aktararak öğrenciler gazetecilik hakkında bilgilendirilmekte ilerleyen dönemlerde kuramsal çerçevenin ve uygulamanın birbirini destekleyecek şekilde aktarımı öğrencilerin derslerde öğrendiklerini alanda kullanabilmelerini sağlamaktadır". (Prof.

Dr. Tülay Şeker)

“Türkiye’de gazetecilik eğitiminin güçlü yanlarından biri 1950 yılından beri köklü bir anlayışla devam etmesidir. Gazeteciliğin iletişim bilimlerinin ilk araştırma alanlarından biri olması onun literatürünü zengin tutmuştur. Gazetecilik bölümleri özellikle son yıllarda hem dijital hem de basılı gazeteler anlamında kuramsal bilgiyi pratik alana da taşımış, dengeli bir eğitim vermişlerdir”. (Dr. Öğr. Üyesi Yıldırım Kesgin)

“Türkiye’de gazetecilik eğitiminin güçlü yanlarından biri, özellikle toplumsal sorumluluk ve farkındalık gerektiren alanlara duyarlı gazetecilik anlayışının, eğitim programlarına yansıtılması yönünde hızlı diyebileceğimiz bir eğilim var. Örneğin hak temelli gazetecilik, barış gazeteciliği, toplumsal cinsiyet, şiddet, nefret söylemi ve ayrımcılığa duyarlı habercilik pratikleri özellikle kuramsal yaklaşımın ağır bastığı fakültelerin müfredatlarında kendine yer bulabiliyor”. (Doç. Dr. Yurdagül Bezirgan Arar)

“Türkiye’de gazetecilik eğitime bakıldığında, teorik ağırlıklı bir eğitim modelinin yürütülmekte olduğu söylenebilir. Orta Avrupa modelinde yer alan felsefe, sosyoloji, siyaset sosyolojisi, siyaset kuramları, siyasal sistemler, uluslararası ilişkiler, medya hukuku, etik ve kültür kuramları gibi ve Batı Avrupa modelinde yer alan medya sosyolojisi, medya sistemleri, uluslararası iletişim, medya hukuku, medya etiği gibi dersler dört yıllık lisans eğitiminin bel kemiğini oluşturmaktadır. Temel odağı ‘insan’ olan gazetecilik mesleği için yetiştirilecek bireylerin, entelektüel birikimlerinin artırılarak geniş bir perspektiften çevrelerinde olup bitenleri değerlendirebilmeleri açısından bu derslerin önemi büyüktür. Türkiye’deki gazetecilik eğitiminin genel anlamda olumlu yanı budur diyebilirim”. (K1, Devlet Üniversitesi)

“Eğitimin en güçlü yanı, Türkiye’de siyasal, ekonomik yaşamın hızlı ve karmaşık dönüşü ve çatışmaları ekseninde teoriden uygulamaya geçerek gazetecilik yapmanın kolaylaşmasıdır. Tabii ki ironik bir cevap oldu ama hem tarihsel hem de güncel bağlamda her türlü iktidarla basın arasındaki ilişkiler hem hoca hem de öğrenci açısından ‘dinamik’ ve ‘zengin’ bir alan sunuyor. Tüm tarihimiz, bize gazetecilik eğitimi ile kolaylıkla medya ve güç ilişkilerini anlama ve analiz yapabilme gücünü veriyor”. (K2, Devlet Üniversitesi)

“Gazetecilik eğitiminde bugün ve gelecek açısından da şans olarak gördüğüm bir durum, Türkiye’de gazetecilik eğitimi teknik mesleki eğitim çerçevesi dışında tüm boyutlarıyla eleştirel perspektifte ele alan bir ekolün geliştirilebilmiş olması”. (K3, Devlet Üniversitesi)

“Türkiye’de gazetecilik eğitimi ilk günden itibaren genel anlamda eleştirel bir gelenek içerisinde kendisini kurmaktadır. Literatürde ‘anaakım’ olarak nitelendirilen ve yoğun şekilde eleştirilen kuramsal yaklaşımlar dahi Türkiye’de esasında eleştirel bir perspektiften ele alınır. Bunun arkasında siyasi tarihin çok önemli bir etkisi var. Bilhassa bir meslek olarak gazeteciliğin Osmanlı’dan itibaren, Batı’daki gibi profesyonel bir meslek olarak değil de, doğrudan yazar ve entelektüeller tarafından yapılması bulunmaktadır. Bu anlayış ise kendisini siyasi bir karşı duruşla tanımlamıştır. En azından bir gazetecilik ideali olarak böylesi bir çizgi çekmiştir. Bu bana göre en güçlü yönüdür”. (E1, Devlet Üniversitesi)

“Türkiye’de iletişim eğitiminin gazetecilikle başlaması, gazetecilik eğitiminde güçlü bir geleneğin oluşmasına neden olmuştur. En güçlü yanı olarak ilk kurulan okulla-

rın önce gazetecilik eğitimi vermeleri ve zamanla Türkiye’de birer ekol haline gelmeleri diyebilirim. Bu gelenek uzun yıllar iyi gazetecilerin yetişmesine ve Türkiye medyasında söz sahibi olmalarına neden olmuştur. Hâlâ az da olsa işini yapmaya çalışan iyi gazetecilerin olmasını eğitimdeki bu güçlü damara bağlıyorum”. (E2, Devlet Üniversitesi)

“Gazetecilik eğitiminin tarihsel köklere dayanması; Gazetecilik eğitiminde uygulamalı derslerin yanı sıra ve çoğunlukla uygulamalı derslerin önüne geçecek şekilde teorik derslerin yer alması; Öğrencilerde öncelikle kuramsal bir altyapı oluşturulmaya çalışılması; Alanda iyi ve uzman akademisyenlerin varlığı; diğer disiplinlerden gelen bazı akademisyenlerin koyduğu farklı katkılar; bir gazeteci adayı için çok fazla araştırabileceği ve haber yapabileceği konu olması; genellikle üniversite ve yöneticiler tarafından bir iletişim kanalı olarak da görüldüğü için alt yapı desteğinin esirgenmemesi; yeni medyadaki gelişmelere paralel olarak öğrencilerin kendi mecralarını kurabilmeleri”. (E3, Devlet Üniversitesi)

Gazetecilik eğitiminin zayıf yanları

Gazetecilik eğitiminin zayıf yanlarına ilişkin cevaplar genel olarak değerlendirildiğinde, öne çıkanları şu şekilde sıralayabiliriz: Gazetecilik eğitimi veren bölümlerin fazlalığı, özellikle devlet üniversitelerinde kontenjanların fazlalığı ve sınıfların kalabalık oluşu, öğretim elemanlarının yetersizliği, gazetecilik eğitimi için gelen öğrencilerin altyapılarının zayıf olması, gazetecilik mesleğinde istihdam olanaklarının çok kısıtlı olması nedeniyle gelen öğrencilerin geleceğe dönük karamsarlıklarının aldıkları eğitimi olumsuz etkilemesi, programların uygulama olanaklarının sınırlı ve yetersiz olması, sektörle iş birliklerinin yetersizliği.

“Gazetecilik alanı, gelişen teknoloji ile birlikte bu teknolojinin hem doğrudan hedefi, hem oyun alanı, hem rekabet sahası ve hem de teknolojinin alınıp kullanılmasındaki ilk uygulama alanlarından biri olmuştur. Diğer meslek alanlarında bu durum bu hızda ortaya çıkmazken, teknolojinin ilk dans alanının iletişim olması mesleğin eğitiminde ve eğitimcilerinde de doğal olarak yetmezliğe, yetişemezliğe ve kafa karışıklığına neden olmuştur”. (Prof. Dr. Ali Murat Vural)

“Adayların yeterli ölçüde atölye ve uygulama çalışmalarına katılamamaları ve bu yönde erken eğitim döneminde motivasyona sahip olmayışları temel sorun olarak belirmektedir. Adayların, yeni medya gazetecilik mecralarına uzak kalmaları da edinebilecekleri yetkinlikleri zayıflatmaktadır”. (Prof. Dr. Çiler Dursun)

“Elbette fakülte sayısının çok fazla olması ve her fakültenin aynı olanaklara sahip olmaması eğitimin zayıf yönlerinden bir tanesidir. Öğrenci sayısının çok fazla olması da eğitimi zayıflatan yönlerdendir”. (Prof. Dr. Aslı Yapar Gönenç)

“Sektörle işbirliği noktasında önemli bir eksiklik olduğunu düşünüyorum. Asıl mesele ise Türkiye’de ciddi bir insan kaynakları yönetimi sorunu olmasıdır. Mevcut insan kaynağının doğru kullanılmaması, geleceğe ilişkin öngöründe bulunulamaması ve insanların doğru yönlendirilememesi konusunda ciddi bir sorun yaşıyor. Bu yalnızca iletişim fakülteleriyle ilgili bir durum değil elbette. Ancak iletişim fakültesi sayısı 80’i aşmış durumda sanıyorum. Her yıl sanıyorum 7000 civarında mezun

veriliyor. Ancak sektörün kaç kişiye ihtiyacı var dersiniz, yıllık 700 kişiyi bulmaz. Bu durumun en önemli sıkıntıyı yarattığını düşünüyorum”. (Prof. Dr. Erkan Yüksel)

“Gazetecilik eğitiminin zayıf oluşundan ziyade meselenin ilk, orta ve lise düzeyinde olduğunu düşünüyorum. 2000 yılından bu yana akademideyim. Yıldan yıla öğrencilerin pek çok açıdan daha yetersiz bir hale geldiğini gözlemlemekteyim. Öğrencilerin yazılı ve sözlü anlatım becerilerinin eksikliği, yakın tarihten bihaber oluşları, toplumsal ve siyasal konulara olan ilgisizlikleri, kültür ve sanat alanlarına uzak oluşları gazetecilik eğitimini olumsuz etkilemektedir”. (Doç. Dr. Filiz Yıldız)

“Türkiye’de gazetecilik eğitiminde teorik bilgiyle pratiği bir arada ve dengeli şekilde barındırabilen müfredat ve bu müfredatı yürütebilecek kadroların istenilen düzeyde olmaması zayıf yanlardan biridir. Bir başka zayıflık, gazetecilik eğitimini teknolojik gelişmelerle uyumlu şekilde güncelleme ihtiyacına karşılık gelen teknik donanım ve alt yapının tüm üniversitelerde hızlıca karşılanamamasından kaynaklanmaktadır”. (Doç. Dr. Gül Esra Atalay)

“Başlangıçta oluşan sektör ve akademi işbirliğinin fakültelere dönüşme sürecinden ve fakülte sayısı arttıktan sonra ortadan kalkması gazetecilik meslek eğitimi bakımından temel sorunu oluşturuyor. Bugünkü yapıda iletişim eğitiminin bir parçası olan gazetecilik eğitimi yeterli mesleki pratiği vermekten uzaktır. Bu pratiği verecek yapı ve hatta çoğu fakültede öğretici bulunmamaktadır”. (Prof. Dr. Mustafa Şeker)

“Uygulama/pratik güçlükleri; Uzman eleman yetersizliği; Altyapı/donanım yetersizliği; Öğrenci isteksizliği, motivasyondan yoksunluk; Öğrenci çoğunluğunda gazeteciliğe yönelik tam bir odaklaşma sağlanamaması”. (Doç. Dr. Muzafer Şahin)

“Gazetecilik eğitimi ile öğrenciye kazandırılması gereken duyuşsal yeterlilikler eksik bence. Sosyal etkiye sahip olacakları bilincinin verilmesi yetersiz. Öğrenciler harekete geçme konusunda sosyal becerilere sahip değil. Gelecekte bunlar en önemli beceri. Öte yandan gazetecilik eğitiminde genel kültür yetersiz, çünkü gazeteci günümüzde daha fazla entelektüelliğe ihtiyaç duyuyor, araştırmacı bilinç gerekli”. (Doç. Dr. Nesrin Akıncı Çötök)

“Türkiye’de gazetecilik eğitiminin en zayıf yanlarından biri olarak, eğitim almak için akademiye gelenlerin sayısındaki artışı ifade edebiliriz. Eğitimin niteliğini düşüren unsurların başında bu artış gelmektedir. Ancak farklı bir bakış açısıyla bunun güçlü yan olarak da düşünülebileceği söylenebilir. Bazı bölümlerde uygulama yapılabilecek gazete, ajans, atölye gibi uygulama olanaklarının bulunmaması önemli bir eksikliktir. Bölüme gelen öğrencilerin önemli bir bölümünün yeterli Türkçe bilgisine sahip olmaması, mezunun niteliğini de düşüren bir faktördür”. (Prof. Dr. Selami Özsoy)

“Genel olarak Türkiye’de geleneksel anlamda gazetecilik eğitiminde sıkıntı olduğunu düşünmüyorum. Ancak dijitalleşmeyle birlikte değişen ve dönüşen gazetecilik pratikleri hem teknik hem de geleneksel gazetecilik eğitiminin dijitalle bütünleştirilmesi açısından gazetecilik eğitimini yeni zorluklarla karşı karşıya bırakmıştır. Artık sadece temel gazetecilik eğitimi yeterli olmamakta, öğrencinin hem çevrimiçi platformlarda yayıncılık konusunda eğitim alması, temel gazetecilik meslek ilkelelerini ve etik kodları dijital ortamdaki habercilik anlayışına uygulamayı, sosyal medya kaynaklı dezenformasyonla nasıl mücadele edeceğini öğrenmesi gerekmektedir”.

(Dr. Öğr. Üyesi Sevdâ Ünal)

“Ekonomik imkânları daha düşük olan üniversitelerde, habercilik pratiklerine dair teçhizat ve alt yapının olmayışını bir dezavantaj olarak söyleyebilirim. Dolayısıyla gazeteciliğin uygulama yanı zayıf kalabilir. Bir de son yıllarda gözlemlediğim başka bir husus, öğrencilerin çoğu eğitimin yanı sıra sektörde çalışıyor. Bu avantajlı olabilir elbette ama okulda edindiği bilgi ile bir gazetede çalışırken edindiği bilgi arasında tercih yapıyor ve gazetede çalışmanın kendisi için daha iyi olduğunu düşünüyor. Yani okulda öğrendiği haberciliğin işine yaramayacağına dair bir inanç var öğrencilerde”. (Doç. Dr. Şadiye Deniz)

“Gazetecilik eğitiminin zayıf yanları, aslında öğrenci seçimine dayalı bir tercih yapılamamasından kaynaklanmaktadır. Sayıca az ancak daha nitelikli öğrencilerin fakültelere kabulü yanı bir tür özel yetenek sınavıyla öğrenci alımının olmaması eğitimin en baştan sorunlu olacağını göstermektedir. Ayrıca, gazetecilik eğitimi verilirken anlatılan basın özgürlüğü, doğru habercilik, etik, nesnellik gibi gazeteciliğin olmazsa olmazları öğrenciler tarafından sorgulanmaktadır. Aslında bu verilen eğitimin zayıf yanı olarak değerlendirilemez ancak uygulamalar derslerde anlatılanlarla tezat teşkil etmektedir”. (Prof. Dr. Tülay Şeker)

“Türkiye’de gazetecilik eğitimi gazeteci yetiştirme konusunda başarılı olmasına rağmen medya sektöründeki çeşitli problemlerden ötürü gazeteci adayları zorlanmaktadır. Akademinin eleştirel bakış açısıyla yetiştirdiği gazeteciler sektörde aynı eleştirel bakış açısını bulamamakta, kendilerinden bu eleştirellikte haber yapılması istenmemektedir. Hatta popülerlik kaygısı gazeteciyi haber yapmaktan bile uzaklaştırmaktadır. Haber formatıyla yazılmış eğlence içerikleri daha çok okunup daha çok tıklandığından istenilen içerikler haline gelmiştir. Gazetecilik bölümleri bu tarz içeriklerin üretiminde de öğrencilere çeşitli bilgiler vermektedir. Ancak bu anlayış gazeteciliğin ve gazeteci kimliğinin dışında bir profil oluşturmaktadır. Üretilen içeriğin her konu ile ilgili olmasının istenmesi gazetecilerin uzmanlaşmasını da zorlaştırmaktadır”. (Dr. Öğr. Üyesi Yıldray Kesgin)

“Türkiye’deki gazetecilik eğitimi öncelikle mesleğin ve sahadaki gazeteciliğin kendi özgül koşullarıyla ilişkili. Gazetecilik öğrencilerinin mesleğe ilişkin motivasyonu peşinen, neredeyse eğitim sürecinin başlarında Türkiye gazeteciliğinin temel sorunları tarafından baskılanıyor. Öğrencilerin okuduklarından, gördüklerinden, öğrendiklerinden yola çıkarak gazeteciliğin yapılacak bir iş olmadığına ilişkin kanaatleri çok erken oluşuyor ve meslekten soğumalarına, vazgeçmelerine neden oluyor. Bunun dışında eğitimin içerik olarak gazetecilikteki değişen ve gelişen eğilimlere adaptasyonu da önemli bir sorun. Özellikle devlet üniversitelerinde eğitim kadrosunun jenerasyon açısından dijital ve teknolojik gelişmeleri takip etmemesi/edememesi öğrencilerin güncel bilgi ve becerilerle buluşması açısından handikap oluşturabiliyor. Çoğu zaman bu yöndeki sorumluluk öğrencinin kendi çabasıyla ve eğitim süreci dışında çözüm üretebileceği alanlara transfer ediliyor”. (Doç. Dr. Yurdağül Bezirgan Arar)

“Teknoloji ve dijitalleşme anlamında hızla değişen dünyaya ve sektöre kalifiye eleman yetiştirilmesinde rol oynayacak eğitimcilerin çoğunluğunun, değişim ve dönüşüm sürecine ayak uyduramaması. Geleneksel anlamda eğitim anlayışına devam etmeleri”. (K1)

“Liyakat olmadan tamamen torpil ve ‘network’ ile atanan, tezleri bile ortada olma-

yan, intihal yapan, öğrencilere-asistanlara makale yazdırıp adını yazar olarak koyan ve en önemlisi hiçbir ‘özgür düşünce ve tartışma’ akademik nosyonu olmayan, her dönemin iktidarına yaranan akademisyenler gazetecilik eğitiminin zayıf yanlarıdır. Çünkü bu homo-academicuslar dil bilmedikleri için alana dair hiçbir yeni makale, kitap okumayarak, tartışmaları ve gelişmeleri takip etmedikleri için bundan 20-30 yıl ne anlatıyorlarsa şimdi de aynı şeyleri anlatıyorlar. Dolayısıyla öğrenciler gazetecilik eğitiminin bir yük ve hatta gereksiz olduğunu düşünüyorlar”. (K2)

“Hepimizi ilgilendiren, hep dile getirdiğimiz ama çözümlenmesi bir yana bilinçli bir politika haline gelen artan fakülte ve öğrenci sayısı. ‘Her kente, her üniversiteye bir iletişim fakültesi politikası, sürekli şişirilen öğrenci kontenjanı, nitelikli bir eğitimi ne kadar arzu etsek de, özellikle yeni kurulan fakültelerde imkânsız hale getiriyor. Kendi deneyimimden de yola çıkarak söyleyebilirim ki, yeni kurulan bir fakültedeki bir öğretim elemanı her türlü donanımdan yoksun koşullarda yoğun ders yüküyle boğuşurken kendini geliştirmek ve yayın yapmak için zaman ve fırsat yaratmaya çalışıyor. Öğrenci için de öğretim elemanı için de her türlü eşitsizlik söz konusu bu durumda”. (K3)

“Türkiye’de gazetecilik eğitiminin en zayıf yönü, geline teknolojik gelişmeler ışığında öğrencilere kendi medyasını/medyalarını kuracakları anlayışı odağa alan bir eğitimin verilmemesidir. Bölümden mezun olan pek çok öğrenci internet sitesi kurmayı, video kurgulamayı, ses kurgusu yapmayı, kamera kullanmayı bilmemektedir. Yalnızca yazılı medyaya insan yetiştirmeyi odağa alan bir anlayış var”. (E1)

“Gazetecilik eğitiminin en zayıf yanı özellikle son yıllarda teknolojik değişime ve sektörün beklentilerine angaje bir şekilde sürekli kendisini ‘yenilemeye çalışması’ diyebilirim. Bu bakış açısı gazetecilik mesleğinin özündeki toplumsallığı ve eleştireliliği aşındırmakta; onun yerine daha çok teknoloji kullanan teknik elemanlar yetiştirme ile sonuçlanmaktadır. Bana göre gazetecilik eğitiminin en zayıf noktası budur. Tabii ki bunun dışında yükseköğretimdeki nitelik kaybının iletişim fakültelerine ve gazetecilik bölümlerine yansması zayıf yanları desteklemektedir. Öyle ki, asgari şartları dahi sağlamayan, devşirme öğretim elemanlarının olduğu yerlerde gazetecilik eğitiminin verilmeye başlanması da büyük bir handikap oluşturmaktadır”. (E2)

“Çok fazla iletişim fakültesi açılması ve dolayısıyla çok fazla gazetecilik bölümünün kurulması; Öğrenci kontenjanlarının yüksek olması; Bilinçli olarak tercih etmeyip sınav şansıyla gelen öğrencilerin oranı; Gazetecilik etiği gibi öğretilerin sektörde yeterince ya da hiç karşılığı olmaması; Sektörle nitelikli işbirliklerinin az olması; Medyadaki gelişme ve olumsuzlukların etkileri”. (E3)

Gazetecilik eğitiminin geleceği

Verilen cevaplar incelendiğinde, gazetecilik eğitime duyulan ihtiyacın gelecekte de devam edeceğine, ancak yeni koşullara uygun bir eğitim vermenin gerektiğine ilişkin görüşler ağır basmaktadır. Temel olarak görüşleri şu şekilde özetlemek mümkündür: Gelişen koşullara göre öğretim elemanlarının kendilerini sürekli güncellemeleri gerekmektedir; Yakın gelecekte basılı gazeteler yok olacağı için gazetecilik eğitimi bu gerçeğe göre revize edilmelidir, hatta adı bile değiştirilebilir; Medyanın sorunları çözülmeden gazetecilik eğitimi kurtarmak mümkün görünmemektedir; Teknoloji ile arası iyi olan gazetecilik

adayları daha başarılı olacaktır.

"Gazetecilik ortam değişirse de, büyük ölçüde dijitale doğru bir yönelim olsa da, daima meslek olarak varlığını koruyacaktır. Bu nedenle, gazetecilik eğitimi almak her dönemde önemli olacaktır. Ancak bu noktada gazetecilik eğitimi veren fakültelerin teknolojiyi iyi izlemeleri ve kendilerini güncel tutmaları da önemlidir. Aynı şekilde bu alanda eğitim veren öğretim üyeleri de kendilerini sürekli geliştirmelidir". (Prof. Dr. Aslı Yapar Gönenc).

"Dünyada gazetecilik eğitimi, daha bireyselleşmiş gazetecilik faaliyetleri ve uygulamaları konusunda eğitim alan kişileri donatmaya doğru ağırlık kazanacaktır. Bunda freelance çalışmanın yaygınlaşması, medya endüstrisi kurumsal yapılarının daha az çalışanla içerik üretimini döndürebiliyor olması da epeyce etkili olacaktır. Eğitimin gelecekte dört yıldan daha az bir süreye ve çoğunlukla dijital ortamda online olarak devam eden bir yapıya bürüneceğini sanıyorum". (Prof. Dr. Çiler Dursun)

"Nasıl ki habercilik mesleği hiçbir zaman ölmeyecekse, gazetecilik mesleğinin de yeni teknolojiler ile birlikte dönüşerek her zaman var olacağını düşünüyorum. Ancak bu dönüşümün haberciliğin temel değerleri ve etik ilkelerini koruyarak gerçekleşmesi önemli". (Doç. Dr. Bahar Muratoğlu Pehlivan)

"Hem gazetecilik hem de dünya dönüşüm içerisinde. Ülkemiz de değişiyor, dönüşüyor. Buna ayak uydurmamız gerekiyor. Bu değişimin genel olarak habercilik ekseninde olmasının yararlı olabileceğine inanıyorum. Unutmadan bir noktayı daha ifade edeyim: Bizim ülkemizde hep yanlış örnekler üzerinden değerlendirmeye gidiliyor. Biraz da doğru ya da uygun örnekler üzerinden bakabilmeyi başarabilirsek sanırım çıkışı daha iyi görebileceğiz. Olmayanlara değil, olanlara bakarak, nasıl olduğuna bakarak daha iyi ilerleyebileceğiz diye düşünüyorum". (Prof. Dr. Erkan Yüksel)

"Sayısal açıdan sınırlamalar getirilmedikçe, yeni bölümler açılmaya devam ettikçe, giriş puanları yükseltilmedikçe ve Türkçe-Matematik puanı ile öğrenci kabul edilmedikçe mevcut koşulların değişebileceğini düşünmüyorum. Her ders yılında, özellikle uygulamalı derslerde akıntıya kürek çektiğimi hissediyorum. En üzücü olanı da mezunların iş arayışlarına ya da sömürü koşullarında çalışmak zorunda kalmalarına tanık olmak". (Doç. Dr. Filiz Yıldız)

"Gazetecilik eğitimi giderek teknoloji odaklı olmak zorundadır. Bundan başka çıkar yol olmayacağı için ben gelecekte *Müfettiş Gadget* çizgi filmindeki gibi, tüm haber üretim sürecini kendi başına ve son teknolojiyi kullanarak üreten gazeteciler yetiştirme amacı güden eğitim stratejilerinin yerleşeceğini düşünüyorum". (Doç. Dr. Gül Esra Atalay)

"Gazetecilik eğitiminin sorunları; fakültelerdeki yapıdan, eğitimin niteliğinden, okul sayısından, öğrencilerin düzeyinden vs. etkilenmekle birlikte en temelde sektördeki sorunların gölgesinde büyümektedir. Türk medyasındaki yapısal sorunlar çözülmeden, gazetecilik mezunlarının sorunları da çözülmeyecektir. Bu sorunların bir bölümü gazetecilik eğitimi verenlerin, gazetecilerin, gazeteci olmak isteyenlerin çabası ve inisiyatifi ile belli ölçülerde değiştirilebilir ancak sorunun daha genel olduğu ortadadır. Türkiye'deki demokratik yapının sağlıklı işlemesi, basın bu yapı içinde işlevlerine kavuşması, sahiplik yapısına ilişkin sorunların giderilmesi, insanların gazeteler ve gazetecilerle ilgili algılarının onarılması gibi pek çok etken belirleyicidir". (Prof. Dr. Mustafa Şeker)

“Gazetecilik eğitimi önemini korumaktadır ve nitelik bakımından iyi olan gazetecilik programları güçlenerek devam edecektir. Gazetecilik dönüşüm içindedir, eğitim bu dönüşüme cevap verdiği sürece güçlü niteliğini muhafaza edecektir. Alanda uzaktan eğitim yaygınlaşacaktır”. (Doç. Dr. Muzaffer Şahin)

“Teknoloji ile arası iyi olan gazeteci adayları başarılı olacaklar, ve de öngörülerini yüksek vizyon sahibi öğrenciler başarılı olacak, gelenekle entelektüelliği, girişimcilik ile içi dolu özgüveni buluşturmaya odaklı eğitim verdiğimiz müddetçe alanı koruyabiliriz. Umutsuz değilim gazetecilik artık entelektüelliğin diğer adı, veri analizleri, araştırmacı gazetecilik vb. parlıyor ve gazetecilik aslında bir temel olup üzerine farklı uzmanlıkların inşa edilebileceğini düşünüyorum”. (Doç. Dr. Nesrin Akıncı Çötök)

“İnsanlarda haber öğrenme isteği var olduğu sürece gazeteciliğin varlığını sürdürecektir mesleklerden biri olacağını düşünüyorum. Medya sektöründeki kapitalist baskı, meslek mensuplarının klasik anlamda uzmanlaşmasına izin vermemekte, bunun yerine profesyonellerin teknik beceriler dahil her işi yapabilmesini gerektirmektedir. Bu da gazetecilik eğitiminin yeni teknolojiyi daha çok işleyen müfredata yönelmesini getirmektedir”. (Prof. Dr. Selami Özsoy)

“İçinde bulunduğumuz koşullarda olumsuz bir tabloyla karşı karşıya olsak da gazetecilik bölümleri ve gazetecilik eğitiminin güncel gelişmelere uyum sağlayarak daha dinamik bir hale getirilmesiyle gazetecilik bölümünün öğrenciler açısından da tercih edilebilirliğinin artacağını düşünmekteyim. Gazetecilik mesleği ve pratikleri teknolojik gelişmelerin de etkisiyle değişmekte ve dönüşmektedir. Önemli olan gazetecilikte değişen koşullarla uyumlu, daha küresel bir geçerliliğe sahip eğitim olanağını sağlamaktır”. (Dr. Öğr. Üyesi Sevdâ Ünal)

“Gazetecilik eğitiminin geleceğine dair olumsuz bir bakış açısına sahip değilim. Bugün dijital gazetecilik ve onun dinamikleri geleneksel gazetecilikten çok farklı gibi görünse de, bence hala önemli olan iyi haber yazabilmek, Türkçeyi iyi kullanabilmek, belirli seviyede bir entelektüel bilgi seviyesine sahip olabilmek, özel haberler yapabilmek. Dijital gazetecilikteki kötü örneklerin, uzun vadede bunların değerini daha da fazla öne çıkaracağını düşünüyorum. Tüm bu bilgileri edinebilecekleri yerler de gazetecilik bölümleri”. (Doç. Dr. Şadiye Deniz)

“Mevcut uygulamalar, öğrencilerin isteksizliği, öğretim elemanlarının sayıları yüzü aşan sınıflarda eğitim verme gayretleri gazetecilik eğitiminin geleceğinin çok iyi olmadığını düşündürüyor bana. Derslerde vurgulanan gazetecilik mesleğinin ilkeleri, basın özgürlüğü gibi konuların gerçekte uygulanışıyla ilgili tezatlar öğretim üyesinin de öğrencinin de konuşulanlara inancının kalmadığını gösteriyor bence”. (Prof. Dr. Tülay Şeker)

“Gazetecilik asla ölmeyecektir. Format değiştirebilir ancak insanın haber alma isteği ve haberleşme gereği devamlıdır. Bu sebeple gazetecilik türlerinin gelişmesi, gazetecinin donanımını arttırmak için farklı kaynaklardan beslenmesi gereklidir. Gelecekte uzmanlaşma sayesinde gazetecilerin daha kıymetli hale gelebileceğini düşünüyorum. Kâğıttan kurtulmuş bir gazetecilik anlayışının gelecekte var olacağını söylemek gerekir. Bu sebeple de isim değişikliği gerekli olabilir”. (Dr. Öğr. Üyesi Yıldırım Kesgin)

“Gazetecilik eğitiminin geleceği açısından yükseköğrenimin daha önce olduğu gibi şimdi de tek seçenek olarak görülmediğini düşünüyorum. Yurt dışındaki uygulama-

lara bakıldığında da durum bunu işaret ediyor. Hatta bu konudaki bağımsız ve sivil oluşumlar çok daha etkin görünüyor pek çok açıdan. Bu alana ilgi duyanlar için daha güncel ve alternatif bir çekim merkezi oluşturduklarını düşünüyorum. Fakültelerin de bu dinamizmi kazandıracak yeni oluşumlara ve zihniyete ihtiyacı var. Aksi halde gazetecilik eğitimi hem Türkiye'nin genel koşulları hem de eğitimin vadettikleri açısından kan kaybetmeye devam edecek gibi görünüyor". (Doç. Dr. Yurdağül Bezirgan Arar)

"Geleneksel yaklaşımla gazetecilik eğitime devam edildiği takdirde, bölümlerin tercih edilme oranı daha da düşecektir. Gazetecilik mesleğinin temel ilkelerine de sadık kalarak, günceli yakalayan yaklaşımlarla eğitim programları planlayıp, öğrencilerin deneyim kazanacakları alanlar yaratılarak gazetecilik bölümlerinin sürdürülebilirliği sağlanabilir. Aksi takdirde her geçen gün bölümlerin tercih edilme oranı düşecek ve birçok üniversitede birçok bölüm kapanmak zorunda kalacaktır". (K1)

"İnsanların bilgi edinme arzusu, haber ve haberi 'gerçekten' yazan gazetecinin varlığının ve gücünün devamını sağlayacak; ancak geçmiş ne kadar iyi öğrenilir ve analiz edilirse; yenilikler ve güncel gelişmeler de aynı eksende ne kadar iyi takip edilirse gazetecilik var olabilir". (K2)

"Gazeteciliği bir arayış, toplumsal mücadele alanı olarak gören, bu amaçla nitelikli içerik geliştirebilen, teknolojiyi bu içeriğin aracı olarak kullanabilenler gazetecilik eğitimi alsın almasın yollarına devam edebilecek bana göre. Gazetecilik eğitiminde eleştirel pedagojik anlayış yerleşmediği müddetçe bu eğitimin bir ayrıcalığı olmayacak. İyi gazetecilik için, hikâye anlatabilmek ve içerik üretebilmek için önce bir bakış açısına ihtiyaç var, bu bakış açısına sahip olan, kısacası derdi olan hangi mecrayı, aracı, teknolojiyi nasıl ve neden kullanacağını biliyor, öğrenmeye çalışıyor". (K3)

"Geçtiğimiz 10-15 yıllık süreçte görülen ve mesleği itibarsızlaştıran girişimler ortadan kalktığında, mesleğin itibar kazanmasına paralel olarak tekrar gazetecilik eğitimine itibar da artacaktır. Konunun diğer boyutu ise, 'haber' olarak bilinen olgu trans-medya bir kültüre doğru kayıyor. Yani artık geleneksel anlamıyla gazetede yazılı, TV'de görsel, radyoda işitsel bir habercilik yapılmıyor. İnternette herhangi bir haberi açtığımızda hem dinleyebiliyor hem okuyabiliyor hem de izleyebiliyoruz. Bu da haber olgusunu kavramsal manada bir içerik üretim meselesi haline getirmekte. Dolayısıyla eğitim de bundan nasibini alarak şekillenecektir". (E1)

"Gazetecilik eğitiminin bir süre daha teknoloji ve 'sektör beklentileri'ni önceleyen bir bakış açısıyla ilerleyeceğini düşünüyorum. Bunun ise sağlıklı bir gidişat olmadığı ortada. Her teknolojik yeniliğe, her beklentiye göre gazetecilik eğitimi revize etmeye kalkmanın, esas mesleğin özünü anlatmaktan uzaklaştırdığı kanaatindeyim. Evet, öğrencilerimize kod yazmayı, drone kullanmayı, büyük veri havuzundan veri kazımayı öğretebiliriz ama bunu ne maksatla, hangi bakış açısıyla yapacağını kavratamazsak gazetecilik eğitiminin hakkını vermiş olmayız". (E2)

"Sorunlar kendiliğinden azalmayacaktır. Kontenjanlar azaltılabilirse daha nitelikli eğitim için önemli bir adım atılmış olur. Sektördeki sorunların devamı ve yeni medyadaki gelişmeler de etkili olmaya devam edecektir. Mevcut durumun sürdürülebilirliği zor görünmektedir". (E3)

Sonuç

Bu çalışma ile Türkiye’de gazetecilik eğitiminin mevcut durumuna ve geleceğine ilişkin olarak gazetecilik eğitimi veren akademisyenlerin görüşlerini aktarmaya çalıştım. Güçlü yanları özetlemem gerekirse;

- Gazetecilik eğitimi, Türkiye’deki iletişim eğitiminin en eski ve en köklü alanıdır.
- Gazetecilik alanı güçlü bir akademisyen kadrosuna sahiptir.
- İLEDAK’ın da katkılarıyla sağlam bir müfredat yapısı oluşmuştur.
- Gazetecilikte uygulamalı eğitim yapılmaktadır.

Zayıf yanlar konusunda da şu görüşler ön plana çıkmaktadır;

- Gazetecilik eğitimi veren bölüm sayısı fazladır ve özellikle devlet üniversitelerinde sınıflar çok kalabalıktır.
- Gazetecilik eğitimi için gelen öğrencilerin altyapıları zayıftır.
- Gazetecilik istihdam olanakları çok kısıtlıdır. Bu durum eğitimi olumsuz etkilemektedir.
- Sektörle iş birlikleri yetersizdir.

Peki nasıl bir gelecek öngörülüyor? Her şeyden önce gazetecilik mecra değişirse de gazeteciliğe duyulan ihtiyaç bitmeyecektir. Bu nedenle gazetecilik eğitime de ihtiyaç devam edecektir. Ancak bu eğitimin gelişen yeni koşullara uyum sağlaması gerekiyor. Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü’nün ‘öğretim amaçları’ olarak da belirlediğimiz gibi; dijital dönüşüme ayak uydurabilen, dijital içerik üretebilen ve yönetebilen, dijital gazeteciliğin olanaklarını en etkin ve verimli biçimde kullanabilen, gazetecilik etik değerlerine sahip mezunlar yetiştirilmesi gerekiyor.

Kaynakça

- Arık, B. (2007). Türkiye’de gazetecilik eğitimi: Tespitler ve açmazlar. B. Arık ve M. Şeker (ed.), *Bir sorun olarak gazetecilik* (11-35). Konya: Tablet Yayınları.
- Bayraktutan, G., Bilecen, N. S., Karakaya, A. ve Yetkin, B. (2018). Gazetecilik bölümü öğrencilerinin gözünden yeni medya çağında gazetecilik. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 29, 224-241.
- Balcı, Ş. ve Gülnar, B. (2012). Journalism education in Turkey: A survey about students’. *Expectations, International Journal of Multidisciplinary Thought*, 2(2), 25-41.
- Bezirgan Arar, Y. (2022). Gazetecilik eğitimi sonrası mesleki yönelim: 2010-2017 Ege Üniversitesi Gazetecilik Bölümü mezunları üzerine bir araştırma. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi*, 32, 734-768.

- Dağtaş, E. (2003). Gazetecilik eğitiminde kuram ve uygulama ikilemi: Türkiye'deki iletişim fakülteleri üzerine bir araştırma, *İletişim*, 17, 143-200.
- Dinçer, Ö., Kaderoğlu Bulut, Ç. ve Çomu, T. (2021). Türkiye'de yükseköğretim politikaları bağlamında gazetecilik bölümleri: Karşılaştırmalı bir inceleme. *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*, 37, 193-214.
- Dirik, Ç. ve Çambay, S. (2019). Yeni nesil gazetecilik eğitiminin gazetecilik bölümü öğrencilerinin iş bulma avantajı bağlamında değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 14(1), 227-243.
- Gürkan, N. ve İrvan, S. (2000). İletişim eğitiminde nereden nereye. 1. *İletişim Kongresi Bildiri Kitapçığı*, 354-65.
- Güz, N., Yanık, H. ve Yeğen, C. (2017). İletişim fakülteleri eğitim sistemine yönelik yeni bir yaklaşım, *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(5), 1546-1560.
- Güzel, M. ve Gönden, M. (2022). Neoliberal politikalar ve teknolojik dönüşüm sarmalında Türkiye'de gazetecilik eğitimi: Sorunlar, arayışlar, öneriler. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 31, 223-245.
- Karaduman, M. ve Akbulutgiller, B. (2017). Türkiye'de gazetecilik eğitimi: Lisans müfredat programları karşılaştırması. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(4), 2017, 1161-1181.
- Korkmaz, A. (2012). Gazetecilik eğitimi alan öğrencilerin gazetecilik eğitimi ve gazetecilik mesleğine bakışı. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 16, 9-27.
- Laçiner, M. S. (2014). Türkiye'de gazetecilik eğitimi: Güncel durum, sorun alanları ve çözüm önerileri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 17(2), 87-104.
- Özer, Ö. (2006). Türkiye'de iletişim eğitimi: Ankara'da ulusal medyada görev yapan muhabirlerin düşünceleri ve araştırmayla gelen öneriler. *Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi Araştırma Dergisi*, 8, 58-82.
- Tanacı, F. ve Balcı, Ş. (2021). Türkiye'de gazetecilik eğitimi: Akademi, öğrenci ve sektör beklentileri üzerine bir araştırma. *İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6(2), 409-429.
- Terkan, B. ve Balcı, Ş. (2007). Gazetecilik eğitiminin aktörlerinden biri olan üniversite öğrencilerinin gazetecilik eğitimine ilişkin düşünce ve beklentileri üzerine bir araştırma. B. Arık ve M. Şeker (ed), *Bir sorun olarak gazetecilik* (37-69). Konya: Tablet Yayınları.
- Tokgöz, O. (2003). Türkiye'de iletişim eğitimi: Elli yıllık bir geçmişin değerlendirilmesi. *Kültür ve İletişim*, 6(1), 9-32.
- Uzun, R. (2011). Türkiye'de gazetecilik eğitimi: Değişimler ve eğilimler. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 15, 119-132.
- Yaşın, C. (2015). Türkiye'de gazetecilik eğitiminin bilginin gelişimi temelinde çözümlenmesi, *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 41, 39-63.

Yıldırım, B. (2012). Dünyada ve Türkiye’de gazetecilik eğitimi: Kısa bir kurumsallaşma tarihi. Ö. Özer (ed.), *Haberin doğası: Gazetecilikte idealler ve sorunlar* (413-464). Konya: Literatürk Yayınevi.

Çıkar çatışması: Çıkar çatışması bulunmamaktadır.
Finansal destek: Finansal destek bulunmamaktadır.

Conflict of interest: There are no conflicts of interest to declare.
Financial support: No funding was received for this study.